

KENT KONSEYLERİNİN İŞLEVSELLİĞİ VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ: KADIKÖY KENT KONSEYİ ÖRNEĞİ

Hüseyin KARA*
Savaş ŞİMŞEK**

ÖZ

Kent Konseylerinin İlk çıkış noktası, 1992 yılında Rio de Janeiro’da düzenlenen “Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Konferansı”nda imzalanan, “Gündem 21” Eylem Programıdır. Yerel Gündem 21, yerel yönetimlerde Sivil Toplum Kuruluşlarının (STK) karar alma süreçlerine katılarak, çevrenin korunması, daha iyi bir ekonomik gelecek ve yaşam kalitesinin yükseltilmesi kapsamında yürütülen, yerel demokrasinin ve yerel yönetişimin geliştirilmesi projesidir. Yerel Gündem 21, yerel yönetimlerin güçlendirilmesi ve yerel demokrasinin geliştirilmesinde önemli bir yere sahiptir. İlerleyen süreçte ülkemizde, Yerel Gündem 21’in uygulandığı kentlerde yerel yönetim temsilcileri, kadın ve gençlik grupları, STK’lar ve iş dünyasının temsilcileri bir araya gelerek kent konseylerini oluşturmuşlardır. Kent konseyleri; merkezi yönetimin, yerel yönetimlerin, meslek kuruluşlarının, özel sektörün ve STK’ların ortak akıl anlayışıyla kent sorunlarının belirlendiği, tartışıldığı, çözüm önerileri getirildiği ve uzlaşmanın sağlandığı demokratik yapılardır. Dolayısıyla yerel demokrasinin kurumsallaşmasının yollarından birisi, kent konseylerinin işlevselliğine bağlıdır denilebilir.

Araştırmanın Amacı; Kadıköy Kent Konseyi’nde oluşturulan çalışma gruplarında alınan kararların ilçe belediye meclisinde görüşülmesi ve hayata geçirilmesi üzerinden kent konseylerinin işlevselliği ve sürdürülebilirliğini tartışmak, kent konseylerinin daha sağlıklı işleyebilmesi için çözüm önerileri getirmektir. Araştırmanın Kapsamı; Kadıköy Kent Konseyi örneğinden hareketle, kent konseylerinin işlevselliğini ve sürdürülebilirliğini irdelemekle sınırlandırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yerel yönetim, yönetişim, kent konseyi, işlevsellik ve sürdürülebilirlik.

FUNCTIONALITY AND SUSTAINABILITY OF CITY COUNCILS: THE EXAMPLE OF KADIKOY CITY COUNCIL

Abstract

The origin of “City Councils” is the “Agenda 21” action programme which was signed at United Nations Conference on Environment and Development held in Rio de Janeiro in 1992. Local Agenda 21 (LA21) is the project of developing local governance and local democracy that is being performed in protecting environment and promoting economic and life quality by providing Non-governmental Organizations (NGOs) to get into decision making process in local governments. Local Agenda 21 has an important place in strengthening local governments and developing local democracy. By the time passes, in Turkey, local governments’ representatives, women and youth groups, NGOs and representatives of business world have come together and established City Councils in the cities where Local Agenda 21 is carried out. City Councils are structures in which city problems are established, discussed, and solutions are submitted and reconciliation is gained with the common sense of central

* Dr. 3.Sınıf Emniyet Müdürü, Arnavutköy Polis Eğitim Merkezi Müdürlüğü, hgokara@hotmail.com

** Dr. 3.Sınıf Emniyet Müdürü, Elmadağ Polis Eğitim Merkezi Müdürlüğü, ssim1971@gmail.com

government, local government, vocational foundations, private sector and NGOs. So, one of the way of institutionalization of local democracy depends on city councils' functionality.

The pupose of this study is to discuss functionality and sustainability of Kadıköy City Council from the perpective of whether their decisions are discussed and implemented by the parliament of city local government. The content of the study is limited by explicating functionality and sustainability of city councils by having the example of Kadıköy City Council.

Key Words: *Local government, governance, city council, functionality and sustainability.*

GİRİŞ

Demokrasi düşüncesinin uygulamaya konulması ve yerleşmesi, vatandaşa en yakın yönetim birimi olan yerel yönetimlerde başlar. Hemşehriler, kendi yaşadıkları yerlerde kendilerini en yakından ilgilendiren, yaşam kalitelerinin yükselmesine veya düşmesine neden olan kararların alınmasında pay sahibi olarak, yönetişimin hayata geçirilmesine katkıda bulunurlar. Kentlerde, beldelerde yaşam kalitesinin yükseltilmesinin göstergelerinden birisi; seçim sürecinde yer almayı kapsamayan, planların yapılması, uygulamalarının izlenmesi, fonların tahsis edilmesi ile yurttaşları etkileyen yeni projeler, düzenlemeler vb. faaliyetlerde yerel yönetimlerde temsil edilmesidir (Nolberto, 2005: 15). Bu nedenle, yerel yönetimlerde seçimle işbaşına gelen yöneticilerin kenti, beldeyi kendisine oy veren veya vermeyen paydaşlarla, hemşehrilerle birlikte yönetmesi büyük önem taşır. Bu açıdan kentin yönetilmesinde, kentin tarihi, kültürel ve doğal yapısını, yeşilini, ağacını, anıtını, parkını, bahçesini, kentsel dönüşümünü yeniden yapılandıran kısaca kentin görünüşünü değiştirecek kararlar alınırken kentliye, hemşehrilere danışılıp, görüşlerinin alınması, yerel yönetimlerde açıklık, hesap verebilirlik, ortak akıl düşüncesinin yerleştirilmesi, yerel yönetimlerin, tek yönlü politikalarla değil, yönetilenlerle birlikte, katılımcı bir biçimde ve ortak akılla yönetilmesi gereklidir.

Yerel yönetimlerde yönetişim ve sürdürülebilirlik uygulamalarını hayata geçirebilmenin yollarından birisi, Kent Konseyleridir. Yerel Gündem 21 uygulamasının devamı niteliğinde olan Kent Konseyleri, yasal altyapıya kavuşmakla birlikte, işlevsellik ve sürdürülebilirlik açılarından önemli sorunlarla karşı karşıyadır. Bu çalışmada, Kent konseyleri için sürdürülebilirlik geniş anlamda, uzun zaman sürecinde, etkin bir şekilde çalışmalarını sürdürebilme yeteneğini devam ettirebilmesi

anlamında kullanılmıştır. Kent konseylerinin işlevselliği ve sürdürülebilirliği Kadıköy Kent Konseyi üzerinden tartışılmıştır.

YEREL YÖNETİMLERDE YÖNETİŞİM VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

Günümüzde yerel yönetimlerin, daha sağlıklı, yaşam kalitesi yüksek, yaşanabilir kentler ortaya çıkarabilmesinde, yönetim ve sürdürülebilirlik kavramlarını benimsemeleri ve bu kavramların kentlerde uygulamaya konulmasını sağlamaları büyük önem taşır. İlk olarak Kuzey Avrupa’da kullanılan ve sonrasında bütün dünyaya yayılan yönetim kavramı, yönetim kavramından daha geniş kapsamlı olarak; insan hakları, özgürlükler, etkinlik, katılımcılık, saydamlık ve hukukun üstünlüğü kavramlarını da içerir. Yönetişim kavramı, küreselleşen dünyada, sorunlara ortak çözüm getirmek için ekonomik, toplumsal ve siyasal düzene doğrudan etki eden kalkınma ve sürdürülebilir kalkınmanın en önemli ayağı olan bir uygulama olarak tanımlanabilir (Canıkalp ve Ünlükaplan, 2015: 251). Başka bir anlatımla yönetim; belirli aktörlerin, bir amacı gerçekleştirmek için toplumsal sistem ve kapasiteleri içerisinde değişik rollerini oynadığı, çeşitlilik olarak tarif edilebilir (Türke, 2008: 4). Yönetişimde herhangi bir hiyerarşik yapı bulunmamakta olup, ulus devletler, özel şirketler, STK’lar ve hükümetin alt birimlerinden oluşan bir ağdır (Canıkalp ve Ünlükaplan, 2015: 256). Avrupa Komisyonunun 2001 yılında yayınladığı Beyaz Kitapta ise Yönetişim Anlayışı; “Avrupa ölçeğinde iktidarın kullanımına ilişkin olarak açıklık, katılım, hesap verirlilik, etkililik ve tutarlılık ilkeleri bağlamında belirlenen kurallar, süreçler ve davranışlar” olarak tanımlanmıştır (Eliçin, 2011, 48).

Yerel yönetimler gelişmiş ülkelerde demokrasinin beşiği olarak görülür. Bu nedenle, sivil toplumun yaygınlaşp gelişmesi ile sağlanan katılım, günümüzde siyasal olgunluğun gelişmesi, demokratik anlayışın benimsenmesi, yerel demokrasinin başarı sağlaması, dolayısıyla tüm ülkenin de demokratikleşmesine katkı sağlayabilir (Kesgin, 2007: 209).

Sürdürülebilirlik kavramı ise ilk olarak, Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Programı’nın 1987 yılındaki raporunda (Brundland Komisyonu) yer almıştır. Bu raporda sürdürülebilir kalkınma; “*Gelecek kuşakların gereksinimlerini karşılama yeteneğini tehlikeye atmadan, günümüzdeki gereksinimlerini karşılayabilme süreci*”

olarak tanımlanmıştır (Dollery, 2011: 165). Başka bir anlatımla sürdürülebilirlik “*Bize gelecek için yol haritası çizen bir vizyon ve faaliyetlerimize dikkat çeken değerler, etik ve ahlaki ilkeler bütünüdür*” (Nolberto, 2005: 10). Brundland Komisyonu’nun bu tanımından sonra sürdürülebilirlik, kalkınma konusundaki çok çeşitli tanımları kapsayan bir şemsiye terim olarak geniş çevrelerce kabul edilmiştir (Dollery, 2011: 165). Sürdürülebilir kalkınma, 3 gelişmeyi kapsar:

Ekonomik Büyüklük; ekonomik gelişmeyi içerir,

Toplumsal İlerleme; herkes için toplumsal ayrımcılık olmadan, konut, eğitim, sağlık, istihdam vb. toplumsal kaynak ve eşitliklere sahip olmadır.

Çevresel Koruma; gelecek nesillerin de kullanabilmesi için kaynakların yenilenebilir olmasıdır (Nolberto, 2005: 10).

Sürdürülebilirlik, ortak olarak önceden hazırlanılan bir çabayı gerektirir. Burada halk katılımının önemi ortaya çıkar. Halkın katılımı olmadan, sağlıklı bir çevre inşa etmek olanaklı değildir. Halk katılımı sadece yasal düzenlemelerle değil aynı zamanda sürdürülebilir yardım seviyeleri ile herkes için barınma sağlanmasını da içeren, toplumsal eşitlikçi bakış açısı taşıyan, kaynakların verimli yönetimi ile gerçekleştirilir. Yurttaşlar, yerel yönetimlerle birlikte, kamu sağlığının, çalışma koşullarının iyileştirilmesi ve çevrenin korunması gibi çalışmalarını yerine getirmek zorundadır. Bununla birlikte çoğu zaman, doğrudan veya dolaylı bağımlılığa sahip olma, toplumdaki karmaşık yapısal ilişki, ekonomi ve çevre dengesini korumanın güçlüğü ile değişik amaç ve bakış açılarına sahip olma gibi nedenlerle bu ortak mücadeleyi uygulamaya koymak kolay değildir (Nolberto, 2005: 5). Burada yerel yönetim yaklaşımının, yerel görüşlerinin, tepeden inmesi ve teknokratik politik müdahalelerden çok, işbirlikçi ve çoğulcu bir demokrasi anlayışına dayanmasının gerekliliği ortaya çıkar. Yerel yöneticiler, yerel maliye üzerinde sıkıcı mali vergi yükümlülükleri izlemekten ziyade, faydalı politikaları sürdürme eğiliminde olmalıdırlar. Maliyet, yerel seçimler, danışma süreçleri, demokratik toplantılar, yurttaş katılımı, seçilmiş kurullar, sekreteryaya ile bütün yerel demokratik özerkliği kapsayan yerel yönetimle bağlantılıdır. Dolayısıyla kamu politikaları, yerel hizmetler için yalnızca etkinliği değil, verimliliği de içermelidir. Bu bağlamda siyasi süreç, ekonomik süreç kadar önemli hale gelir. Sonuç olarak, tabandan başlayan yerel

uzlaşma ve yerel politika formülü halk katılımı olarak kendisini gösterir (Dollery, 2011: 167). Halk katılımı, yurttaşların dilek ve gereksinimlerini iletmeleri, yerel politika ve planların hazırlanmasında yerel yönetimlerle işbirliği içerisinde olma, uygulama süreçlerini izleme ile görüş ve çözüm önerilerini sunmayı kapsar. Çoğu zaman yurttaşlara istekleri, yurttaşların karar alma süreçlerine katılımı düşünülmeden, yalnızca yasak savma amacıyla sorulmakta, sonuçta kararlar yurttaşların görüşü olmadan alınmaktadır. Ancak şimdi insanlar açık olarak konuşmakta, kendi çözüm önerilerini sunmakta ve kararların değişmesi için üst yönetimleri zorlamaktadırlar (Nolberto, 2005: 22).

Bu bağlamda yerel yönetimle amaçlanan; toplumsal, ekonomik ve siyasal yaşamın dışına itilmişleri de yönetime katmaktır. Dolayısıyla sayılan bu kesimlerin kentsel zenginliklerden faydalanmasını sağlamak ve yönetim kararlarının neden olduğu olumsuzlukları, olumlu hale getirme yolunda kendilerine yönetime katılım olanağı sağlamaktır (Kesgin, 2009: 211).

Sürdürülebilirliğe bağlı olarak, yaşam kalitesinin yükseltilmesi aşağıdaki özellik ve göstergeler yardımıyla somutlaşır:

“-Herkes için yeterli barınma sağlanması, kendi evine sahip olma ve yeni konut sayısının oranı,

-Herkes için, ilköğretim, lise ve üniversiteyi kapsayan eğitim,

-Mesleki veya sanatsal kariyeri geliştirme fırsatı,

-İyi bir sağlık planı ve sağlık koruma sistemine erişim, düşük doğum oranı,

-Kabul edilebilir seviyede güvenlik, her 1.000 konut başına düşen hırsızlık sayısı, her 10.000 kişiye düşen trafik kaza sayısının oranı,

-Cinsiyet, ırk, din veya dil ayrımı olmadan eşit istihdam olanağı, alınan işsizlik yardımı oranı,,

-Hükümetlerin seçim hakkı,

-Doğayı ve doğal çeşitliliği kapsayacak şekilde çevrenin korunması, geri dönüşümlü evsel atık ile kişi başına düşen atık yüzdesi,

-Temiz su ve temiz havaya sahip olma,

-İyi çalışma koşullarına sahip olma,

-Sadece seçim sürecinde yer almayı kapsamayan, planların yapılması, uygulamalarının izlenmesi, fonların tahsis edilmesi ile yurttaşları etkileyen yeni projeler, düzenlemeler vb. faaliyetlerde yerel yönetimlerde temsil edilme,

-Ulaşım, temiz hava, temiz su, kanalizasyon ağına ve kaldırım vb. yeterli altyapıya sahip olma, her yıl temiz gökyüzü ve düşük hava kirliliğinin olduğu gün sayısının oranı,

-Kültürel faaliyetlere ve olaylara katılım olanağı (Nolberto, 2005: 14-15).”

Kentlerde yaşam kalitesini artırmakla hem merkezi yönetim hem de yerel yönetimler eşdeğerde sorumlu ve yetkilidir. Gerçek anlamda yerel yönetişimin ve sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması için halkın da yerel yönetimlerde yönetime katılımının sağlanması, görüş ve isteklerinin alınması büyük önem taşır.

YEREL GÜNDEM 21'DEN KENT KONSEYLERİNE

Yerel yönetişimde ilerlemenin ilk adımı, Haziran 1992'de Rio de Janeiro'da toplanan BM Çevre ve Kalkınma Konferansı Yeryüzü Zirvesi'nde kabul edilen belgelerden birisi olan “Gündem 21” (Agenda 21”) ile atılmıştır (Erkul, 2010:164). Rio Konferansı beş temel belgesinden biri olan Gündem 21, kalkınma ve çevre arasında denge kurulmasını hedefleyen sürdürülebilir kalkınma kavramının yaşama geçirilmesine yönelik, küresel uzlaşmanın ve politik taahhütlerin en üst düzeydeki ifadesi olan bir eylem planıdır (Sağır, 2003: 29).

Gündem 21 Belgesi'nin; “Gündem 21'in Desteklenmesinde Yerel Yönetimlerin Girişimleri” başlığını taşıyan 28. bölümünde; Gündem 21'de ortaya konulan sorunlar ve çözümlerin birçoğunun, yerel etkinliklerden kaynaklandığı, dolayısıyla bunların çözümünde de yerel yönetimlerin rolünün önemli olduğu belirtilmiştir. Yerel yönetimler, ekonomik, sosyal ve çevresel altyapıyı inşa eder, işletir ve sürdürürler. Planlama süreçlerini gözetir, yerel çevre politikalarını ve kurallarını meydana getirir, ulusal ve ulusaltı çevre politikalarını uygularlar. Halka en yakın yönetim birimi olarak yerel yönetimler, sürdürülebilir kalkınmayı geliştirme konusunda halkı eğitime ve harekete geçirmede önemli bir role sahiptirler. Gündem 21'de belirlenen hedefler ise şunlardır:

“-1996 yılına kadar ülkelerdeki bütün yerel yönetimler, vatandaşları ile birlikte bir danışma süreci başlatarak, toplum için “Yerel Gündem 21” konusunda bir görüş birliği geliştirecektir.

-1993 yılına kadar uluslararası toplum, yerel yönetimler arasındaki işbirliğini artıracak bir danışma süreci başlatacaktır.

-1994 yılına kadar, kentlerin ve diğer yerel yönetimlerin temsilcileri, yerel yönetimler arasındaki işbirliği ve eşgüdümü ilerletmelidir.

-Ülkelerdeki bütün yerel yönetim birimleri, kadınların ve gençlerin karar alma süreçlerine, planlamalara ve bunların uygulanmasına katılmasını sağlayacak programları hayata geçirmeleri için teşvik edilmelidir.”

Gündem 21’in en önemli eylem maddesi ise, yerel yönetimlerin, vatandaşlar, yerel organizasyonlar ve özel girişimler ile diyalogu geliştirmesi ve Yerel Gündem 21’i uygulamaya başlamasıdır. Yerel yönetimler, karşılıklı danışma ve görüş birliği yoluyla, vatandaştan, sivil toplum kuruluşlarından, iş ve sanayi örgütlerinden en iyi stratejiyi uygulamak için gerekli olan bilgiyi alabilecektir. Danışma süreci, sürdürülebilir kalkınma konularındaki bilinci de artıracaktır. Gündem 21 hedeflerini gerçekleştirecek olan yerel yönetim programları, politikaları, yasal düzenlemeleri aynı zamanda kabul edilen yerel programlarını da kapsayacak, değerlendirecek ve değiştirecektir. Aynı zamanda bu stratejiler, yerel, ulusal, bölgesel ve uluslar arası yardımlarda da kullanılabilir (www.unep.org, 2016). Burada ortaya çıkan en önemli vurgu, yerel yönetimlerin karar alma süreçlerine vatandaş, sivil toplum ve iş örgütlerini de dâhil etmesidir. Ortak görüş birliğiyle alınan kararlar tüm toplum kesimlerini de tatmin edecek ve uygulanmasını kolaylaştıracaktır.

Yerel yönetim ve kentli hakları konusundaki diğer önemli bir belge ise Avrupa Kentsel Şartı’dır. Avrupa Kentsel Şartı, Türkiye’nin de taraf olduğu Avrupa Konseyi’ne bağlı olarak çalışan Avrupa Yerel ve Bölgesel Yönetimler Konferansı’nın, 17-19 Mart 1992’de Strazburg’da yapılan olağan toplantısının 18 Mart 1992 tarihli 27. oturumunda kabul edilmiştir. Şart daha önceki birçok uluslararası metinden farklı olarak, hükümetlerin değil, yerel yönetimlerin imzasına açılmıştır. Türkiye’de anlaşmayı imzalayan bir yerel yönetim birimi henüz bulunmamaktadır (Akın ve Pektaş, 2010: 27).

Avrupa Birliği üye ülkelerince kabul edilen Avrupa Kentsel Şartı kent sakinlerine bazı haklar sağlamıştır. Avrupa yerleşimlerinde yaşayan kent sakinleri; “Güvenlik, Kirlenmemiş ve sağlıklı bir çevre, İstihdam, Konut, Dolaşım, Sağlık, Spor ve dinlenme, Kültürlerarası kaynaşma, Kaliteli bir mimari ve fiziksel çevre, Yaşama, çalışma, seyahat işlevleri ve sosyal etkinliklerin uyumu, Katılım, Ekonomik kalkınma, Sürdürülebilir kalkınma, Mal ve hizmetlere ulaşma, Doğal zenginlikler ve kaynakları koruma, Kişisel bütünlüğü koruma, Belediyeler arası işbirliğini sağlama, Finansal yapı ve mekanizmalara sahip olma ile Eşitlik haklarına sahiptir” (Erkul, 2010: 159-160). Avrupa Kentsel Şartı’nda da yerel yönetim alanında kültürler arası kaynaşma, işlevlerin uyumu, katılım, sürdürülebilir kalkınma, belediyeler arası işbirliği ve eşitlik başlıkları ön plana çıkmaktadır. Kent konseylerinin oluşumu da, Avrupa Kentsel Şartı’nın katılım, belediyeler arası işbirliği, eşitlik, kültürlerarası kaynaşma, ekonomik kalkınma, sürdürülebilir kalkınma, doğal zenginlikler, kaynaklar ile işlevlerin uyumu maddeleriyle de bağdaşır.

Yerel demokrasinin gerekliliklerinden bir tanesi kentlerin yönetimine katılımdır. Katılım, aynı zamanda kentsel yaşam kalitesi için de bir zorunluluktur. Gündem 21 veya Kent Konseyleri gibi yönetim araçları da, kentsel yerel katılımın etkili araçlarındandır. Kent insanları bu yollarla, hizmet beklentilerini yerel yönetim birimlerine taşıyarak, aktif bir sorumluluk üstlenirler (Coşkun ve Öztürk, 2002: 79). Diğer taraftan yerel katılım, yerel halkın demokrasi bilincini ve kültürünü de yükseltmekte, yerel demokrasinin gelişmesine katkı sunar (Keleş, 1993: 21). Bu açılarından, Avrupa Kentsel Şartı’nda yer alan, kentte yaşayanların kent yönetimine katılımı koşulu, vatandaşların karar alma süreçlerinin birer parçası olmalarını ister (Karakılçık, 2015: 40). Kent konseyleri, yerel demokrasi ve katılımçılık açısından ele alındığında, öncelikle, kentin her türlü sorununu ve kentteki uygulamaları tartışabilecekleri bir ortam yaratmaları nedeniyle “ortak akıl” olarak tanımlanır (Deniz, 2013: 398). Yerel yöneticilere bu aşamada düşen görev, ortak aklın en iyi biçimde işleyebileceği uygulamaları hayata geçirmek ve önündeki engelleri ortadan kaldırmaktır.

Ülkemizin Yerel Gündem 21 ile tanışması Birleşmiş Milletlerin 1996’da İstanbul’da düzenlediği “Habitat II İnsan Yerleşimleri Konferansı” ile olmuştur.

Habitat II kapsamında yerel yönetimlerin, kendi beldelerine yönelik “Yerel Gündem 21” programlarını hazırlamaları ve uygulamaları için teşvik edilmeleri sağlanmıştır (Erkul vd., 2013: 97). İlerleyen süreçte Yerel Gündem 21 uygulamaları, 1997 yılından itibaren Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) desteğiyle, Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği (IULA-EMME), Doğu Akdeniz ve Ortadoğu Bölge Teşkilatı (UCLG-MEWA)- koordinasyonunda sürdürülmüştür (Deniz, 2013: 396). Bakanlar Kurulu’nun kararıyla başlatılan proje, 2 yıllık bir uygulama dönemi sonrasında, Aralık 1999’da tamamlanmıştır. Bu projenin başarısı üzerine UNDP, ikinci aşamaya da destek vermeyi kabul etmiş, Bakanlar Kurulu’nun da bunu benimsemesinin ardından, “*Türkiye’de Yerel Gündem 21’lerin Uygulanması*” başlığını taşıyan ikinci aşama projesi, Ocak 2000’de başlamıştır (Kent Konseyleri Ulusal Raporu, 2012: 5).

Türkiye Yerel Gündem 21 uygulaması 2001 yılında UNDP tarafından, dünyadaki en başarılı uygulamalardan birisi olarak seçilmiş ve 2002 yılı Eylül ayında Güney Afrika Johannesburg’da yapılan BM dünya Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesi’nde en iyi uygulama olarak sunulmuştur (Emrealp, 2010: 5).

Yerel Gündem 21 Programı ortağı kentlerde kurulmuş olan kent konseyleri, 2005 yılında kabul edilen yeni Belediye Kanunu ile birlikte kurulan kent konseylerine destek olmuş ve çalışmaların ülke ölçeğinde kökleşmesine öncülük etmiştir (Kent Konseyleri Ulusal Raporu, 2012: 5). 2005 yılında kabul edilen 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 76. maddesi ile Kent Konseyleri yasal statüye kavuşmuştur. İlgili maddeye göre kent konseylerinin başlıca amaçları; “*kent yaşamında; kent vizyonunun ve hemşerilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışmaktır*”. Kent konseylerini düzenleyen bu madde ile kent konseylerine, yerel yönetimlerin yönetiminde ve kent yaşamının düzenlenmesinde oldukça önemli ve büyük görevler verilmiştir. Kent konseylerinin birinci görevi vatandaşlar arasında hemşerilik bilincini geliştirmektir. Kentin hak ve hukukunu korumakla bağlantılı olarak saydamlık, hesap sorma ve hesap verme ile katılımı sağlama kent konseylerinin görevlerindedir. Bu görevlerin yerine getirilmesinde en büyük destekçi kurum, belediyelerdir. Aynı maddedeki “*Belediyeler, kamu kurumu*

niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, noterlerin, varsa üniversitelerin, ilgili sivil toplum örgütlerinin, siyasi partilerin, kamu kurum ve kuruluşlarının ve mahalle muhtarlarının temsilcileri ile diğer ilgililerin katılımıyla oluşan kent konseyinin faaliyetlerinin etkili ve verimli yürütülmesi konusunda yardım ve destek sağlar” ifadesiyle, belediyelerin kent konseylerinin en büyük destekçisi olduğu belirtilmiştir. Kent konseylerinin oluşumunda geniş tabanlı bir yapının oluşturulmaya çalışıldığı görülmektedir.

Kent konseyleri, kanunda kendisinden yerine getirmesi için uğraş vermesi, hayata geçirmeye çalışması, katılımı, açıklığı sağlaması, yöneticilerden hesap sorması gereken görevleri yerine getirirken, yine en büyük desteği belediyelerden alır. Bunun yanı sıra, diğer meslek kuruluşları, sivil toplum örgütleri ve üniversitelerden de destek alacaktır. Geniş tabanlı bir yapıya sahip olmakla birlikte, kent konseylerinin halkın kent yönetimine daha geniş tabanlı katılımını sağlayabilmesi için, konseyin öncelikle değişik görüş ve düşüncelerin konuşulacağı bir demokrasi platformu olması gerekir (Özdemir, 2011: 33).

Kent konseylerinin en önemli yaptırımını, kent konseyi kurulunda oluşturulan görüşlerin, belediye meclisinin ilk toplantısında ele alınmasıdır. Kanununa göre; *“kent konseyinde oluşturulan görüşler belediye meclisinin ilk toplantısında gündeme alınarak değerlendirilir”*. Bununla birlikte belediye meclisinin, kent konseyi genel kurulunda alınan tavsiye niteliğindeki görüşleri gündemine almak istememesi halinde herhangi bir yaptırım bulunmamaktadır. Kent Konseyinde alınan kararların, belediye meclisinde zorunlu olarak görüşülmesi kabul edilmemiştir. Diğer taraftan kent konseyinin görüşlerinin belediye meclisi açısından bağlayıcılığı da yoktur. Nitekim Belediye Kanunu, belediye meclisinin görevleri arasında kent konseyi kararlarının görüşülmesini saymamaktadır. Dolayısıyla, Konseyinin genel kurulunda aldığı kararları danışma niteliği ile sınırlı kalmaktadır (Deniz, 2013: 398).

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 76. maddesine dayanılarak, Kent Konseyi Yönetmeliği 8 Ekim 2006 tarih ve 26313 sayılı Resmi Gazete'de çıkarılmıştır. Bu yönetmelik, 6 Haziran 2009 tarih ve 27250 sayılı Resmi Gazete'de bazı maddelerinde değişiklik yapılarak yayınlanmıştır.

Kent Konseyi Yönetmeliği ile kent konseyleri ile ilgili ortak ana hususlar ortaya konmuş; Yerel Gündem 21 Programı çerçevesinde kent meclisi, kent parlamentosu, kent kurultayı vb. adlarla kurulmuş yapılar kent konseyine dönüştürülmüştür (Kent Konseyi Yönetmeliği Geçici madde 1). UCLG-MEWA'nın ulusal koordinasyonunda T.C. Hükümeti ve UNDP'nin desteğiyle yürütülen Türkiye Yerel Gündem 21 Programı, Haziran 2011'de resmi olarak sona ermiştir (Kent Konseyleri Ulusal Raporu, 2012: 5).

Kent Konseyi Yönetmeliği'nin birinci maddesinde yönetmeliğin amacı; "kent yaşamında, kent vizyonunun ve hemşerilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım, yönetim ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışan kent konseylerinin çalışma usul ve esaslarını düzenlemek" olarak belirtilmiştir. Bu maddeden de anlaşılacağı gibi Kent Konseyi'nin; sürdürülebilir kalkınma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme gibi oldukça önemli görevleri bulunmaktadır. Nitekim söz konusu yönetmeliğe göre Kent Konseyinin görevleri;

"-Yerel düzeyde demokratik katılımın yaygınlaştırılmasını, hemşerilik hukuku ve ortak yaşam bilincinin geliştirilmesini, çok ortaklı ve çok aktörlü yönetim anlayışının benimsenmesini sağlamak,

-Sürdürülebilir gelişmenin sağlanması ve bu konuda ortaya çıkan sorunların çözümüne yönelik planların hazırlanması ve uygulanmasını sağlamak,

-Kente ilişkin temel stratejiler ve faaliyet planlarının belirlenmesinde, uygulama ve izleme süreçlerinde tüm kenti kapsayan ortak bir aklın oluşturulmasına katkıda bulunmak,

-Yerellik ilkesi çerçevesinde katılımçılığı, demokrasiyi ve uzlaşma kültürünü geliştirmek,

-Kent kimliğine ilişkin tarihi, kültürel, doğal ve benzeri değerlere sahip çıkmak ve geliştirmek,

-Kent kaynaklarının etkili, verimli ve adil kullanımına katkıda bulunmak,

Kent Konseylerinin İşlevselliği Ve Sürdürülebilirliği:
Kadıköy Kent Konseyi Örneği (s.245 - 269)

-Sürdürülebilir kalkınma anlayışına dayalı kentin yaşam kalitesini geliştiren, çevreye duyarlı ve yoksulluğu giderici programları desteklemek,

-Sivil toplumun gelişmesine ve kurumsallaşmasına katkıda bulunmak,

-Çocukların, gençlerin, kadınların ve engellilerin toplumsal yaşamdaki etkinliklerini arttırmak ve yerel karar alma mekanizmalarında aktif rol almalarını sağlamak,

-Kent yönetiminde saydamlık, katılım, hesap verebilirlik, öngörülebilirlik ilkelerinin uygulanmasına katkıda bulunmak,

-Kent konseyinde oluşturulan görüşlerin değerlendirilmek üzere ilgili belediyeye gönderilmesini sağlamak olarak belirtilmiştir (Md.6).”

Yönetmeliğin 16/A maddesinde; “Belediyeler kent konseylerine, bütçelerinde ödenek ayırmak suretiyle aynı ve nakdi yardım yapar ve destek sağlar”, ifadesi bulunmaktadır. Bununla birlikte bahse konu desteğin ne olduğu açık olarak belirtilmemiştir. Kısaca bu destek ne olacaktır. Kent konseyi her istediğinde belediyeler bu desteği verilebilecek midir? Bu ifade ile kent konseyleri, belediyelerin bir uzantısı veya ona bağlı bir örgüt görünümünden kurtulamadığı görülmektedir. Belediye ile ilişkileriniz iyi değilse belediye başkanlığı “ben size bu kaynağı vermiyorum” dediğinde yapabileceğiniz birşey bulunmamaktadır. Belediye başkanlığı ile kavgaya girişerseniz de kaybeden kent, kentli ve kent konseyi olacaktır (Deniz, 2013: 398). Sağlıklı bir kent konseyi yapısını oluşturmanın öncelikli koşullarından birisi, bu yapıya yeterli mali kaynağı sağlamaktan geçmektedir. Aksi takdirde kent konseyleri, belediyelerin arka bahçesi olma görüntüsünden kurtulamayacaktır.

256

KADIKÖY KENT KONSEYİ

1930 yılında Üsküdar’dan ayrılarak ilçe olan Kadıköy, İstanbul’un en eski ve tarihi ilçelerinden birisidir. 25.20 kilometrekare yüzölçümüne sahip olan Kadıköy’de, 21 mahalle yer almakta olup TÜİK 2015 yılı rakamlarına göre nüfusu 465.954’tür (www.kadikoy.bel.tr). Canlı bir ticaret hayatına sahip olan Kadıköy, gün içerisinde nüfusunun çok üstünde bir yoğunlukla karşı karşıyadır.

Kadıköy Kent Konseyi 2005 yılında kurulmuştur. Kent Konseyi Yönetmeliği’ne göre Genel Kurul, Yürütme Kurulu, Meclisler ve çalışma grupları ile

Kent Konseyi Başkanı'ndan oluşan organları oluşturulmuştur (<http://www.kadikoykonsey.org>). Kadıköy Kent Konseyi'nin Çalışma Yönergesine göre Genel Kurulu, Kadıköy kaymakamı veya temsilcisi, Kadıköy belediye başkanı veya temsilcisi, Kadıköy Kaymakamı tarafından belirlenen Kadıköy'deki Emniyet Müdürlüğü, Milli Eğitim Müdürlüğü, Nüfus Müdürlüğü, Özel İdare Müdürlüğü, Gençlik Spor Müdürlüğü, Müftülük, Mal Müdürlüğü, Sivil Savunma Müdürlüğü, Sağlık Grup başkanlığı, Halk Kütüphanesi temsilcileri, mahalle sayısı yirmiye kadar olan belediyelerde bütün mahalle muhtarları, diğer belediyelerde belediye başkanının çağrısı üzerine toplanan mahalle muhtarlarının toplam muhtar sayısının yüzde 30'unu geçmemek ve 20'den az olmamak üzere kendi aralarından seçecekleri temsilcileri, Kadıköy'de teşkilatını kurmuş olan siyasi partilerin temsilcileri, Kent Üniversitelerinden birer temsilci, Kadıköy'de bulunan; kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, Sendikaların, Noterlerin, Baroların, konuyla ilgili Derneklerin ve Vakıfların temsilcileri, Kadıköy Kent Konseyince kurulan Kadın Meclisi ve Gençlik Meclisinin başkanları, Kadıköy'de ikamet eden, uzmanlığı ile tanınıp Kadıköy kent konseyinin amaçlarına hizmet edebilecek kişilerden oluşmaktadır (Md.8). 2016 yılında Kadıköy kent Konseyi Genel Kurulu 70 kişiden oluşmaktadır. Ancak yapılan görüşmelerde Genel Kurulun çeşitli nedenlerle tam sayıyla toplanamadığı belirlenmiştir.

Kadıköy Kent Konseyi Çalışma Yönergesi'ne göre, Kadıköy Kent Konseyi'nin görevleri;

“-Kadıköy'de demokratik katılımın yaygınlaştırılmasını, hemşerilik hukuku ve ortak yaşam bilincinin geliştirilmesini, çok ortaklı ve çok aktörlü yönetim anlayışının benimsenmesini sağlamak,

-Sürdürülebilir gelişmenin sağlanması ve bu konuda ortaya çıkan sorunların çözümüne yönelik planların hazırlanması ve uygulanmasını sağlamak,

-Kadıköy'e ilişkin temel stratejiler ve faaliyet planlarının belirlenmesinde, uygulama ve izleme süreçlerinde tüm kenti kapsayan ortak bir aklın oluşturmasına katkıda bulunmak amacıyla Kadıköy

Kent Eylem planı hazırlamak,

Kent Konseylerinin İşlevselliği Ve Sürdürülebilirliği:
Kadıköy Kent Konseyi Örneği (s.245 - 269)

-Yerellik ilkesi çerçevesinde katılımcılığı, demokrasiyi ve uzlaşma kültürünü geliştirmek,

-Kadıköy'ün kimliğine ilişkin tarihi, kültürel, doğal ve benzeri değerlere sahip çıkmak ve geliştirmek,

-Kadıköy'de Kent kaynaklarının etkili, verimli ve adil kullanımına katkıda bulunmak,

-Sürdürülebilir kalkınma anlayışına dayalı Kadıköy'ün yaşam kalitesini geliştiren, çevreye duyarlı ve yoksulluğu giderici programları desteklemek,

-Kadıköy'de Sivil toplumun gelişmesine ve kurumsallaşmasına katkıda bulunmak,

-Kadıköy'de çocukların, gençlerin, kadınların ve engellilerin toplumsal yaşamdaki etkinliklerini arttırmak ve yerel karar alma mekanizmalarında aktif rol almalarını sağlamak,

-Kadıköy kentinin yönetiminde saydamlık, katılım, hesap verebilirlik, öngörülebilirlik ilkelerinin uygulanmasına katkıda bulunmak,

-Kadıköy kent konseyinde oluşturulan görüşlerin değerlendirilmek üzere Kadıköy Belediye Meclisine gönderilmesini sağlamak, olarak belirlenmiştir (Kadıköy Kent Konseyi Çalışma Yönergesi: 2007).”

258

Kadıköy Kent Konseyi'nde Kadın Meclisi, Çocuk Meclisi, Gençlik Meclisi, Kıdemli Yurttaşlar Meclisi ile Engelliler Meclisi oluşturulmuştur. Bu meclislere ek olarak Türkiye'de ilk LGBTİ (Lezbiyen Gay Biseksüel Trans ve İnterseks) Kent Meclisi, Kadıköy Kent Konseyi içerisinde kurulmuştur. Bu meclislere bağlı olarak kurulan çalışma grupları ise şunlardır:

Tarihi ve Kültürel Miras ve Kent Belleği, Sosyal Hizmetler ve Kent Yoksulluğu, Çevre ve Altyapı ile Tüketici Hakları, Kadıköy Belediyesi Meclis Çalışmalarını İzleme Grubu, Toplumsal Cinsiyet Roller ve Cinsiyet Eşitsizliği Bilincini Güçlendirme, Kadın ve Kız Çocuklarının Eğitim ve İstihdamı, Kentsel Hizmetler, Engelli Kadınlar, Kadın Sağlığı, Kadınların Karar Verme Mekanizmalarında Yer Almalarını Sağlama Çalışma Grupları.

Kadıköy Kent Konseyi Gençlik Meclisi tarafından; “Yaşayan Kütüphane” ile “Gençler Ne İstiyor” Etkinlikleri gerçekleştirilmiştir.

Kadın Meclisi tarafından; “Şiddete Hayır Yürüyüşü”, “Haydarpaşa Garı Gar Olarak Kalsın basın açıklaması”, “Keten Helva Projesi”, “Türkiye’de Kadın Söyleşisi”, “Türkiye’de Mahalle Baskısı ve Kadın Söyleşisi”, “Nokta Nokta Hanımın Hayatı adlı tiyatro gösterisi”, “Kadına Şiddet konulu yağlıboya sergisi”, “Lions Kelebek Kadın Projesi (Dramalarla Aile içi iletişim engelleri ve çözümleri, Cinsiyet rol kalıpları ve fırsat eşitliği, Kadının insan hakları konularında bilgilendirme çalışmaları)”, “Kadınları Bilgilendirme Çalışmaları”, “Kadın İstihdamı Projesi” faaliyetleri hayata geçirilmiştir.

Kıdemli Yurttaşlar Meclisi tarafından; “Güvenlik Bilgilendirme Toplantısı”, “Khalkedon’dan Günümüze Kadıköy Sohbeti”, “Yoga Alıştırmaları”, “Kalamış’ta İmara Hayır İmza Kampanyası”, “Kendi Hayatımıza Koçluk Yapmak”, “Kıdemli Yurttaşlar Anket Çalışması” faaliyetleri yapılmıştır.

LBGTİ Meclisi tarafından “Benim Çocuğum Belgeseli gösterimi”, “Vegan Queer Günü standı”, “Yerelde LBGTİ Paneli”, “Kalamış Marinada İmara Hayır Kampanyası” faaliyetleri yapılmıştır.

Çocuk Meclisi tarafından; “Toplumsal Cinsiyet-Ayrımcılık” ve “İletişim Engelleri” faaliyeti yapılmıştır.

Çevre ve Altyapı Çalışma Grubu tarafından; “Afet Toplanma Alanlarında Solar Şarj Cihazı Uygulaması”, “Yenilenecek Binalarda Güneş Enerjisinden Elektrik Üretimi Semineri”, “Yeşil Kent Yeşil Çevre Paneli”, “Asbest konulu açikoturum”, “Yeşil Bina Yeşil Dönüşüm Semineri”, “Geleneksel Toprak Yapılar Sunumu” yapılmıştır.

Hukuk Çalışma Grubu tarafından; “Halk İçin Hukuk Projesi” çerçevesinde, Kentsel Dönüşüm konusunda bilgilendirme faaliyetleri yapılmıştır.

Sosyal Hizmetler ve Kent Yoksulluğu Çalışma Grubu tarafından; “Sevgi ve İlgi Eksikliği mi? Madde Bağımlılığı ve Bonzai konulu Panel”, ortaokul öğrencilerine “Eskişehir Bilim Müzesi gezisi” faaliyetleri hayata geçirilmiştir.

Tarihi Kültürel Miras ve Kent Belleği Çalışma Grubu tarafından; “Hasanpaşa konulu resim sergisi”, “Kadıköy’den Renkler ve Sesler konulu söyleşi”, “Kadıköy Şehremaneti Binası: I. Ulusal Mimarlık Döneminden Bir Örnek konulu söyleşi”, “Kadıköy’deki mezar taşlarının fotoğraflanması”, “Anılarda Kadıköy etkinliği” yapılmıştır.

Sağlık Çalışma Grubu tarafından; “Meme Kanseri Bilgi ile Yenebilirsiniz Paneli” gerçekleştirilmiştir.

Kadıköy Kent Konseyi tarafından yapılan faaliyetler değerlendirildiğinde bütün bu faaliyetlerin çevre, eğitim, sağlık, güvenlik, enerji, kadın, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, tüketici hakları, kentli hakları ve tarihi değerlerimiz gibi konularda kentlilik ve hemşerilik bilincinin artırılmasıyla ilgili olduğu görülmektedir. Kadıköy Kent Konseyi’nin yaptığı faaliyetlerle, Kadıköy’ün tarihi, kültürel, ekonomik ve fiziki yapısını dikkate aldığı, hemşerilerin kentte yaşam kalitesini artıracak, Kadıköy’ü tanıttacak, toplumsal yapı ve grupları, değerleri ortaya çıkaracak çalışmalar ortaya sunulmuştur. Kadıköy Kent Konseyi’nin çalışmaları da diğer kent konseylerinde olduğu gibi daha çok seminerler, paneller ve bilinçlendirme etkinlikleri (Çukurçayır vd., 2013: 303) çerçevesinde şekillenmiştir.

Kadıköy Kent Konseyi’nin internet sitesi (<http://www.kadikoykonsey.org/>) güncel değildir. Site uzun bir süredir güncellenme aşamasındadır. Konseyin kültürel veya bilimsel bir yayını ile periyodik gazete veya dergisi de bulunmamaktadır. Konseye internet veya basılı yayın üzerinden ulaşmak isteyenler için çalışmalar geliştirilmelidir.

Kadıköy Kent Konseyi’nin belirli bir yıllık bütçesi bulunmamaktadır. Diğer kent konseyleri gibi ortaya konan projeler için belediyenin ilgili birimlerinden sağlanan destekle bu faaliyetlerini sürdürmektedir. Çalışma ortamı olarak birçok kent konseyinden daha iyi çalışma ortamına sahiptir. Belediye binasına yakın bir alanda,

belediyenin kirasını ödediği bir dairede faaliyetler sürdürülmekte, sempozyum, panel, konferans, sergi vb. faaliyetlerde ise Caddebostan Kültür Merkezi kullanılmaktadır.

Kent konseylerinin gerçek anlamda işlevsel olabilmesi için, genel kurullarında alınan ve belediye meclisine tavsiye niteliğinde iletilen görüşlerin, belediye meclisinde görüşülmesi ve uygulama planlarına alınması büyük önem taşır. Bu yönde geçmiş yıllarda, baz istasyonlarının halk sağlığına etkilerinin incelenmesi konusunda belediye meclisince komisyon oluşturulmasının dışında somut verilere ulaşılamamıştır. Buna karşılık genel kurul toplantıları incelendiğinde kent konseyinin yıl boyunca sağlık, çevre, eğitim, kadın, istihdam, eşitlik, kent tarihi, engelliler, güvenlik vb. yaşam kalitesini artırmaya yönelik faaliyetlerde bulunduğu görülür.

SÜRDÜRÜLEBİLİR VE İŞLEVSEL BİR KENT KONSEYİ MÜMKÜN MÜ?

Kadıköy Kent Konseyi örneğinden hareketle, kent konseylerinin işlevselliği ve sürdürülebilirliğini ortaya koymak açısından, Kadıköy Kent Konseyi başkanı Saltuk Yüceer ile 14 Mart 2016 tarihinde, Çevre ve Altyapı Grubu Başkanı Songül Demirel ile 20 Mayıs 2016 tarihinde bir görüşmeler gerçekleştirilmiş, kendilerine internet üzerinden aşağıdaki sorular yöneltilerek cevapları talep edilmiştir. Yöneltilen sorular şu şekildedir:

- 1- 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 76. maddesinde "Kent konseyi, kent yaşamında; kent vizyonunun ve hemşerilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışır", ifadeleri yer almaktadır. Yerel demokrasinin ve katılımın geliştirilmesinde önemli görevler yüklenen Kent Konseyi, ilgili kanunda oldukça geniş olarak sayılan bu görevlerin yerine getirilmesinde, belediye tarafından yeterli desteği alıyor mu?
- 2- Kadıköy Kent Konseyi yerel karar organlarıyla ne kadar işbirliği yapabiliyor? Kent konseyi genel kurulunda alınan kararların, belediye meclisinde kabul edilme oranı nedir? 2014-2015 yıllarında Kadıköy Kent Konseyi tarafından hangi kararlar belediye meclisine öneri olarak sunuldu? Bu kararların kaç tanesi belediye meclisi tarafından kabul edildi? Belediye meclisi tarafından kabul edilen kararlardan kaç tanesi uygulamaya konuldu?

Kent Konseylerinin İşlevselliği Ve Sürdürülebilirliği:
Kadıköy Kent Konseyi Örneği (s.245 - 269)

- 3- Kadıköy Kent konseyi, belediyenin karar süreçlerini hangi oranda etkileyebiliyor? Kadıköy belediyesi, Kadıköy'de yaşam kalitesinin artırılmasında kent konseyinden yeterli oranda yararlanabiliyor mu?
- 4- Kadıköy kent konseyi örneğinden yola çıkarak, kentnin sorunlarının belirlenmesi, tartışılması, çözüm önerilerinin sunulmasında kent konseyleri işlevseldir diyebilir misiniz? Kent konseylerinin işlevselliği ve etkinliği nasıl artırılabilir?
- 5- Kadıköy kent konseyinden hareketle kent konseyleri sürdürülebilir midir? Kent konseylerinin sürdürülebilirliği nasıl sağlanabilir-artırılabilir?
- 6- Yerel demokrasinin yerleştirilmesinde, kent konseyleri yeterli katılımı alabiliyor mu?
- 7- Kadıköy kent konseyi bağlamından hareketle, Kent Konseylerinin en önemli sorunları nelerdir?

Söz konusu sorulara yönelik ile alınan cevaplar Tablo 1’de gösterilmiştir.

TABLO 1: Görüşmelerde Yöneltilen Sorulara Yönelik Cevaplar

KADIKÖY KENT KONSEYİ BAŞKANI TARAFINDAN VERİLEN CEVAPLAR	KEDİKÖY KENT KONSEYİ ÇEVRE VE ALTYAPI GRUBU BAŞKANI TARAFINDAN VERİLEN CEVAPLAR
<p>1-Her ne kadar, Kadıköy Kent Konseyi ile Kadıköy Belediye Başkanlığı arasında olumlu bir ilişkinin varlığını söylemek mümkünse de, esas itibarıyla, gerekli desteği alabildiğini söyleyebilmek için, konsey için ön görölmüş bağımsız bir bütçe veya belediye inisiyatifinin sınırlanđı ödenek veya doğrudan bir kaynağın tahsis edilmesi gerekir. Söz konusu imkânlardan sağlanmış olanının bulunmaması, bu soruya olumsuz cevap vermemizi gerektirmektedir. Kent Konseyi için Belediye Bütçesinde bağımsız bölüm bulunmama ile birlikte başkaca bütçe kalemleri içerisinde Kent Konseyi giderlerinin karşılanması konusunda Belediye yöneticilerinin takdiri ile sınırlı harcamalar yapılabilmektedir.</p>	<p>1- Kent Konseyi yasanın bize verdiği hakları uygulamada Kadıköy Belediyesi bize destek vermektedir. Bina, sekreteryaya hizmetleri, etkinlik için salon, tanıtım afişleri ve basın duyurusu gibi konularda yardımcı olmaktadır.</p>
<p>2- Günümüz koşullarında, bu sorunuza objektif olarak cevap vermek olası değildir. Kadıköy Kent Konseyi Genel Kurulunda alınmış ve Belediye Meclisine sunulmuş karar önerileri</p>	<p>2- Kadıköy Belediyesine Çevre ve Altyapı Grubu olarak verdiğimiz önerileri “YEŞİL KENT YEŞİL ÇEVRE” kitapçığında topladık bunlardan iki tanesi imar notlarında</p>

<p>vardır fakat bunların kabul edilebilirlik oranı bizce yeterli değildir. Bir yandan yerel karar organları ile olumlu ilişkiler kurulmuş durumdayken, diğer yandan, konseydeki temsil yeteneği ve katılımcılık ile karar alma süreçleri, henüz şekillendiğinden, gerçek bir talebin ortaya çıkmasının, yansımalarının ne olacağı konusunda, yeterli deneyim bulunmamaktadır.</p>	<p>yürürlüğe girdi. Diğer önerilerimizin takipçisiyiz.</p> <p>-Ağacın yetişmesine imkân sağlanmak için parsel kenarlarında bırakılması gereken 1,5 m’lik topraklı alan önerimiz, imar yönetmeliğine 1m olarak kabul gördü ve Kadıköy Belediyesi tarafından uygulamaya konulmuştur.</p> <p>-İş Sağlığı Güvenlik Yönetmeliği ile Yükleniciden “ASBEST KONTROL RAPORU” istenmelidir önerimiz de kabul görmüştür ve Kadıköy Belediyesi tarafından uygulamaya konulmuştur.</p> <p>-Güneş enerjisi ile çalışan şarj istasyonları uygulaması ile ilgili örnek proje Kadıköy Belediyesi bahçesinde uygulanmak üzere halkın kullanımına sunulmuştur.</p> <p>-Gri-Su, Güneş enerjisi, Sarnıç, otoparklara elektrikli oto şarj istasyonları, evsel atıkların ayrı ayrı toplanması, bahçe toprağının 50cm’lik nebati kısmı bina yıkımından önce uygun alanlarda depolanması ve daha sonra kullanılması, estetik kurulu gibi önerilerimiz henüz hayata geçmemiştir.</p>
<p>3-Kadıköy Belediye Başkanlığı ile, Kadıköy Kent Konseyi arasında, iletişim kanallarının açıklığı konusunda, durum şüpheye yer vermeyecek kadar olumludur. Ancak, üretim, katılımcılık ve yönetim anlamında, gerçek işbirliğinin yapılmasını sağlayacak ortak kültürün, henüz oluşmadığını söylememiz doğru olacaktır. Dolayısıyla, tarafların karşılıklı olarak anlayış içerisinde davranma çabalarının ötesinde, benimsenmiş ve kabullenilmiş, paylaşım ve katılım koşulları henüz oluşmamıştır.</p>	<p>3- Kadıköy Belediyesi yapılan toplantılarda Kadıköy’ ün sıkıntılarını aktardığımızda çözüm üretmeye çalışıyor. Örneğin, Kadıköy ‘deki kentsel dönüşüm dolayısıyla oluşan mevcut durum oldukça sıkıntılıdır. Bu konuda alınmasını istediğimiz birçok tedbir ve önerilerimizi aktardık. Bunlardan birisi gökdelenleşmenin sıkıntısı idi, “Hmax”* serbestliği konusunda Kadıköy Belediyesinin yapmış olduğu çalışma oldukça önemlidir. Grup olarak bu konuda dilekelerimizi ilgililere iletmış idik uygulamaya konması Kadıköylünün yararına olmuştur fakat daha fazla önlem alınmalıdır.</p>
<p>4- Kent konseylerinin yapılanış biçimi, bazı kusur ve eksikliklere rağmen, bu soruya olumlu cevap vermemizi mümkün kılmamaktadır. Etkinliklerin artırılabilmesi için, kentlilerin (özellikle ihtiyaç sahiplerinin) ortak iradelerinin, doğru bileşenler halinde, kent konseylerine yansıtılabileceği mekanizmaların kurulması, demokrasi kültürünün özümsemesi, talepleri anlama, şekillendirme</p>	<p>4- Kent Konseyleri o bölgede yaşayanların ve doğru kadroların katılımı ile daha işlevsel hale gelebilir.</p>

* Yapılacak bir binanın belediyece ön görülen azami yüksekliğidir (www.mimarisozluk.com) (Hmax) olarak gösterilir.

Kent Konseylerinin İşlevselliği Ve Sürdürülebilirliği:
Kadıköy Kent Konseyi Örneği (s.245 - 269)

ve formüle edilmesi konusunda, donanımlı yönetici kadrolarının yönetimlere taşınmasını gerektirmektedir.	
5- Bu yapının, sivilleşme, katılımcılık, yönetim ve eşitlik prensiplerinin gereği kadar geliştirilmesi mümkün olduğunda, Yurttaşlık bilincini arttıracak, sahiplenme duygusunu geliştirecek, dolayısıyla aidiyet duygusuyla birlikte, kente sahip çıkmayı, bilinç ötesine taşıyarak, güdüleştirecek açıktır. Şu kadar ki: bir yandan ekonomik anlamda bağımsız olmamaları, diğer yandan, yerel yönetimlerin, ekonomik bağımlılığı fırsata dönüştürerek konseyleri, bir kontrol mekanizması halinde kullanmaları, en nihayetinde ise, konseylerin, seçkinlerin elinde oyuncaklaştırılması sonucu, tabanın taleplerine ilgisiz kalmaları, gelişmelerinin önündeki temel sorunları oluşturmaktadır. Bu nedenle, bağımsız bütçeler, gereği kadar özerklik ve farklı kesimlerin kendilerini ifade edebilmelerinin kurallarla güvence altına alınması, gelişmeyi sürdürülebilir kılacak, zaman içerisinde, kültürünü de, yaratacaktır.	5- Mahalleli ve konunun uzmanı kimliklerin bir arada çalışması verimi artırabilir (Meslek odaları).
6- Mevcut haliyle hayır. Ancak, böyle bir talebin varlığını da tartışmak gerekir.	6- Yasal uygulamasından dolayı sınırlı katılım oluyor daha geniş kitlelere ulaşmak gerek.
7- A) Bağımsız bir bütçeye ve muhasebe sistemine sahip olmamaları. B) Özerk olmamaları. C) Kadro v araç-gereç bakımından alt yapı yetersizlikleri. D) Demokrasi ve katılımcılık bilincinin eksikliği. E) Siyasal beklenti sahiplerinin araçsallaştırma eğilimleri.	7- Kent Konseylerinin yeterli bütçelerinin olmaması en önemli sorundur.

Kent konseyleri yönetmeliğinde; “Belediyeler kent konseylerine, bütçelerinde ödenek ayırmak suretiyle aynı ve nakdi yardım yapar ve destek sağlar” ifadesi yer almaktadır. Muğlak olan bu ifade nedeniyle kent konseyleri, mali kaynak alabilmek uğruna hem belediyeler hem de bazı seçkin gruplar tarafından istismara açık olmaktadır. Bazı çıkar ve baskı grupları bu durumu fırsata dönüştürüp, kendi amaçlarına ulaşmak konusunda kent konseyini bir araç haline dönüştürebilir (Batal ve diğ., 2015: 60). Kadıköy Kent Konseyi örneğinde de bu durum, siyasal beklenti

sahiplerinin (siyasi ikbal, kamuoyuna kendine tanıtma, reklam aracı olarak kullanma vb.) kent konseyini araçsallaştırma eğilimi olarak görülür.

Gerçek anlamda işlevsel ve sürdürülebilir bir kent konseyine sahip olmanın birinci basamağı, kent konseylerine yerel halktan yeterli katılımın sağlanmasıdır. Ancak mevcut kent konseyi yönetmeliğine göre, konseye doğrudan halk katılımının oldukça sınırlanmış olduğu görülür. Yerel halk çalışma gruplarına katılabilmekte, ama kararların onaylandığı ve belediye meclisine öneri olarak sunulduğu kent konseyinin genel kuruluna katılamamaktadır. Kadıköy kent konseyi başkanının katılım konusunda dikkat çektiği diğer bir konu ise, yerel halktan bu yönde yeterli bir talebin olmayışıdır. Bununla birlikte, katılım konusundaki eksiklikleri ve yetersizlikleri aşmanın önemli bir yolu, mahalle çalışma gruplarının oluşturulması ve etkin olarak kent konseyi içerisinde düşünce ve tavsiyelerini anlatma olanaklarının sunulmasından geçer.

Devlet ve toplum ilişkileri konusunda gelişmiş ülkeler incelendiğinde, ekonomik ve yasal çerçevede yaşam kalitesinin iyileştirilmesi, halkı koruyan ve katılımlarını kolaylaştıran bir devletle bu ilişki güçlenir (Canıkalp ve Ünlükaplan, 2015: 262). Kadıköy Kent Konseyi'nin ortaya koyduğu faaliyetlerle yaşam kalitesinin artırılması (Temiz hava, su, enerji kaynaklarına ulaşma, eğitim, sağlık, istihdam, konut, gıda, çevre, seçme, seçilme, güvenlik vb.) konularında çalışmalar yapılmakla birlikte, bu çalışmalarda halkın katılım konusunda yeterli çaba ve isteği göstermediği -gösteremediği- görülmektedir. Halkın, yaşadığı kenti ilgilendiren konularda kent yönetimine katılımı yolunda kent konseylerini anlatmak ve anlaşılabilir hale getirmek, mahalle gönüllüleri, sokak gönüllüleri, okul gönüllüleri, işyeri gönüllüleri örnekleriyle daha çok kişiye ulaşmak gerekir.

SONUÇ

Kent konseyleri yerel demokrasi içerisinde yurttaşlara, farklı düşünceleri ve farklı sesleri söyleyebilme olanağı sunar. Bu sayede o bölgede yaşayanlar yaşam yerleri hakkında alınan kararlara katılma imkanı bulmakta yönetime de yaklaşır. Batı'ya uyum düşüncesiyle, kimi Batı uygulamalarının bir anda Türkiye'de de uygulamaya konulması ve konulmaya çalışılması, bir takım zorlukları ve aksaklıkları da beraberinde getirebilir. Bu kapsamda Kent Konseyleri, Batı'nın yüzyıllar boyunca

elde etmeye çalıştığı demokrasi anlayışının yereldeki bir tezahürü olarak görülmelidir. Konu hakkında yapılan araştırmada da söz konusu uygulamanın Türkiye'deki işlevselliği ve sürdürülebilirliği, neredeyse yirmi milyon insanı barındıran İstanbul'un en etkin ticari ve kültürel merkezlerinden biri olan Kadıköy'ün Kent Konseyi üzerinden değerlendirilmeye çalışılmıştır. Yapılan araştırmada anlaşıldığı üzere, kent konseylerinde katılım sorunu yaşandığı görülmektedir. Bunun başlıca nedeni demokrasi anlayışının hatta tanımının kişiden kişiye değişmesi olmakla birlikte demokratik katılım kültürünün yerleşmemiş olmasından da kaynaklanmaktadır. Bireyler kendilerini doğrudan ilgilendiren konularla ilgili olunca, katılımı azami olarak istemekle birlikte, bunun tersi durumlarda katılım en az düzeylere kadar inebilmektedir. Bu sorunla birkaç metot bir araya getirilerek başedilebileceği düşünülmektedir. Bunlardan birincisi kent konseylerinin daha çok kendilerini tanıtıcı faaliyetler içine girmesi, kent konseyinin yerel yönetişimin ve demokrasinin yerleşmesindeki en önemli araçlardan birisi olduğunun kabul edilmesi yönünde çaba harcanması gerekmektedir. İkincisi, konseyin ele aldığı konuları genelleştirmelidir. Bu sayede Belediye tarafından alınan kararlara ortak ve daha fazla katılım sağlanabilir. Üçüncüsü ise, Kent Konseyinde alınan kararların bilimsel temellere oturtulmasıdır. Bu kapsamda, bilimsel destek sağlayabilmek için belirli konularda alınan kararlara çeşitli meslek örgütlerinin de katılımı sağlanmalıdır. Bu şekilde çeşitli çıkar odaklarının gizli gündemlerine de cevap verilebileceği kesindir.

Kadıköy Kent Konseyi'nin faaliyetlerine bakıldığında, yurttaşların değişik konulardaki görüş ve istekleri ile gereksinimlerinin yerel yönetimlere iletilmesinde önemli bir yer taşıdığı, yerel politika ve planların hazırlanmasında ise yerel yönetimlerle kısmen işbirliği içerisinde olduğu anlaşılmaktadır. Kadıköy ile ilgili kentsel sorunların tartışılmasında ve çözüm önerilerinin uygulanmasında da yine somut verilere ve örneklerle ulaşamamıştır. Bu nedenlerden dolayı Kadıköy Kent Konseyi'nin işlevselliği ve sürdürülebilirliği çok fazla belirgin olarak göz önünde değildir.

Sürdürülebilirlik ve işlevsellik açısından en önemli fonksiyonlardan biri elbette ki mali destektir. Mali destek sadece parasal açıdan anlaşılmalıdır. Bunun içerisinde araç-gereç ve kadro da dâhil edilmelidir. Mali destek olmadan belirli bir takım

faaliyetlerin olması mümkün değildir. Ayrıca belediye yönetimlerinin her zaman hangi harcamaların yapıldığına dair özerk kurumlar üzerinde mesai harcamaları da iş yükü açısından değerlendirilmelidir. Bu kapsamda kent konseylerine belediye bütçesinden yıllık belirli bir miktar ayrılarak iç denetim yoluyla her yılsonunda denetimleri de yaptırılabilir.

Son söz olarak; kent konseylerinin işlevselliği ve sürdürülebilirliğini artırmak için yasal düzenlemelerle yeterli özerkliğe sahip olması, belediye bütçesinden faaliyetleri için gerekli maddi desteği almak için engellerin kaldırılması, bütçenin belediye bütçesi içerisinde belli bir oranda yer almasının sağlanması (nüfus, toplanan vergi vb. ölçütlere göre), kadro, araç-gereç ve altyapı eksikliklerinin giderilmesi, çağdaş çalışma koşullarına ve faaliyet olanaklarına kavuşması, halkın yerel yönetimlerde kent yönetimine katılımının yollarının artırılması, kent konseylerinin tanıtılması, kent konseylerinin kentin sorunlarının çözümünde sihirli bir değnek değil, yönetişimi sağlamanın yollarından birisi olduğu düşüncesinin anlatılması, kent konseylerini siyasal beklenti, ikbal, kişisel çıkar vb. araçsallaştırma eğilimlerine kullandırılmaması büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle kent konseyinde alınan kararlar belediye meclisinde zorunlu olarak gündeme alınması, kent konseyi başkanının belediye meclislerinde üye olması, kent konseyine tüzel kişilik tanınması yolunda yasal düzenlemeler yapılmalıdır.

KAYNAKÇA

Agenda 21, URL:

<http://www.unep.org/documents.multilingual/default.asp?documentid=52>.

Akın, F. ve Pektaş, K.. (2010). “Avrupa Kentsel Şartları Perspektifinde Bir Kentli Hakkı Olarak “Katılım Hakkı” ve Türkiye”, *Afyon Kocatepe Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, C.XII, S.II, 23-49.

Batal, S., Dur, İ.İ. ve Topçu Volkan (2015), “Yeni Büyükşehir Belediye Kanunu Bağlamında Kent Konseylerinin İşlevselliği ve Ölçek Sorunu: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Örneği”,

Keskin E.B. ve Karakurt Tosun,E. (Ed.), *II. Ulusal Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı* içinde, (ss.34-47), Bursa: Bursa Kent Konseyi Yayını.

Belediye Kanunu. (2005). *T.C.Resmi Gazete*, 25874,13.07.2005.

- Canıkalp E. ve Ünlükaplan İ. (2015). “Hiyerarşik Düzendeki Heterarşik Düzene: Yönetişim Kavramı ve Yönetişim Teorileri”, *TİSK Akademi*, C.II, 250-269.
- Coşkun, B. ve Öztürk, N. K. (2002). “Yerel Yönetimlerde Etkinlik ve Etik”, *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 11(2), 73-88.
- Çukurçayır, M. A., Eroğlu, H. T., Aydın ve H. İ., Çolakoğlu, E. (2013), “Yerel Demokrasinin Güçlendirilmesinde Kent Konseyleri Bir Fırsat mı?” *I. Kent Konseyleri Sempozyumu, 6-7 Mayıs 2011 Bursa, Bildiri Kitabı*, Keskin E.B. (Ed.), (ss.290-305), Bursa:Bursa Kent Konseyi Yayını.
- Deniz, T. (2013), “Kentleşme, Yerel Gündem 21 ve Kent Konseyleri”, *Turkish Studies –International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Volume 8/12, 391-402. URL.:http://www.turkishstudies.net/Makaleler/1050065477_27DEN%c4%b0Z%20TA%c5%9eKIN%20SOS-391-402.pdf , (Erişim: 07 Şubat 2016).
- Dollery, B., Crase, L. ve Grant, B. (2011). “ The Local Capacity, Local Community and Local Governance Dimensions of Sustainability in Australian Local Government ”, *Commonwealth Journal of Local Governance*, Issue 8/9, 162-183.
- Eliçin, Y. (2011). “Avrupa Birliği’nde Yönetişim”, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(38), 44-60.
- Emrealp, S. (2010). *Türkiye Yerel Gündem 21 Programı, Kent Konseyleri*, İstanbul:UCLG- MEWA Yayını.
- Erkul, H. (2010). *Türkiye’de Yerel Yönetimler*, Ankara:Detay Yayıncılık.
- Erkul, H., Baykal, T., ve Kara, H. (2013). “Kent Konseylerinin Sorunları Üzerine Bir İnceleme: Çanakkale Kent Konseyi Örneği”, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(22), 85- 105.
- Gabari, URL: <http://mimarisozluk.com/>.
- Günümüzde Kadıköy, URL: <http://www.kadikoy.bel.tr/Kadikoy/Gunumuzde-Kadikoy>.
- Kadıköy Kent Konseyi Çalışma Yönergesi, URL: <http://www.kadikoykonsey.org/AltSayfa.aspx?ID=2010>.

- Karakılıçık, Y. (2015). *Yeni Yerel Bölgesel Gelişmeler Işığında Yerel Yönetimler, Yeni Yerinden Yönetim Uygulamaları-Tartışmalar-Yaklaşımlar*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Kesgin, B. (2007). “Yeni Yerel Yönetim Anlayışı ve Yerel Yönetişim”, *Sivil Toplum Dergisi*, 5 (17-18), 209-212.
- Keleş, R. (1993). *Kent ve Siyaset Üzerine Yazılar*, İstanbul: IULA-EMME Yayını.
- Kent Konseyleri Ulusal Raporu, (2012). <http://www.kentkonseyleribirligi.org.tr/wp-content/uploads/2015/10/Kent-Konseyleri- Mart Ulusal-Raporu.pdf>.
- Nolberto, M. (2005). *Introduction to Sustainability, Road to a Better Future*, Netherlands: Springer.
- Özdemir, A.T. (2011). “Mahalli İdarelerde Halk Katılımı Bağlamında Kent Konseyleri”, *Sayıştay Dergisi*, S.83, 31-56.
- Sağır, M. (2003). “Küreselleşme Süreci ve Siyasal Katılımda Yeni Arayışlar: Yerel Gündem 21 Antalya Kent Konseyi Kadın Meclisi”. *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 12(4), 28-41.
- Sandu, C. ve Haines, R. (2014). “Theory of Governance and Social Enterprise”, *The USV Annals of Economics and Public Administration*, 14(20), 204-222.
- Türke, R.E. (2008). *Governance, Systemic Foundation and Framework*, Heidelberg: Physica-Verlag.
- Kadıköy Kent Konseyi Çalışma Yönergesi. (2007). <http://www.kadikoykonsey.org/AltSayfa.aspx?ID=2010>.
- Kent Konseyi Yönetmeliği. (2009). *T.C.Resmi Gazete*, 27250, 06.06.2009.